

21. YÜZYILDA AVUKATLIK MESLEK KURALLARINA DAİR TURIN İLKELERİ

27 Ekim 2002 tarihinde Sydney’de toplanan Uluslararası Avukatlar Birliği (UIA) Genel Kurulu’nca kabul edilmiştir.

Gerekçeler

§ Büyük bir çeşitlilik gösteren siyasi, sosyal ve kültürel bağlamlarda avukatın rolü hakkında farklı görüşler mevcuttur.

§ Ekonomik gelişme ile iletişim ve bilgisayar teknolojisindeki ilerlemeler, ilgili alanlarda hizmet verenlerin birlikte çalışma ve işbirliği yapmalarında yeni yöntemler kullanmalarını zorunlu kılmışsa da, bu kişiler gerek kendi ülkelerinde gerekse uluslararası düzeyde müvekkillerine danışmanlık yapar ve onları savunurken yine temel ilkeleri gözetmek zorundadırlar.

§ Coğrafi ve ekonomik bağlamlar ne olursa olsun, avukatlar medeni, siyasi, ekonomik, sosyal veya kültürel nitelikteki insan haklarının savunulmasında temel bir rol oynamaya devam etmektedirler.

§ Bu rol sadece mahkemelerde değil, danışman sıfatıyla aşağıdaki durumlarda da üstlenilmektedir:

- Modern hukuk sistemlerinin karmaşıklığına rağmen, hukuk kurallarının daha yaygın şekilde bilinmesinin ve böylece bu kurallara saygı gösterilmesinin ve uyulmasının sağlanması,

- Anlaşmazlığa düşmüş tarafları mesnetsiz davalar açmaktan vazgeçirmek ve anlaşmazlıklarını önce arabuluculuk ve uzlaştırma yoluyla çözmeye yönlendirmek suretiyle mahkemelere yapılacak başvuruları azaltmak,

- Kendi kendine kural koyma, kuralları kaldırma ve küreselleşme gibi akımların giderek güçlendiği bir ortamda hukuki ilişkilerde istikrarı korumak.

§ Yürütme, yasama ve yargı organlarından gelen baskılar karşısında dahi avukatların rolünün ve bu rolün daima önemli olduğunun kabul edilmesini sağlamak gerekmektedir.

§ Bu hedefe ulaşılabilmesi için, avukatlık mesleğinin temelinde yatan ve kültürler ve gelişmişlik seviyeleri arasındaki farklara rağmen, mesleğin temel niteliklerinin netleştirilmesini ve bunları koruyup idame ettirecek kuralların geliştirilmesini sağlayacak ilkelerin bütün devletlerce kabul edilmesi elzemdir.

§ Avukatlık mesleğinin temel ilkeleri Uluslararası Avukatlar Birliği’nin Tüzük ve Kurallarında ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nca 1990 yılında kabul edilen Avukatların Rolüne Dair Temel İlkeler’de belirtilmiş olup, bu dokümanlara göre:

- Avukat, dernek kurma ve katılma özgürlüğü, din özgürlüğü ve fikir ve ifade özgürlüklerini kapsamak ve fakat bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, bireylerin müessir bir vekalet hizmeti ile önyargı ve ayrımcılık taşımayan bir savunma hizmetinden yararlanma hakkını tam bir bağımsızlık ve özgürlük çerçevesinde mutlak bir güvence altına almak suretiyle bireyleri mahkemelerde savunmada esas rol oynar;

- Kanun hakimiyetinin yaygınlaşmasını sağlamak ve gelişimine katılmak Avukatın hem hakkı hem de görevidir;

- Avukat mesleğini, özellikle avukat-müvekkil ilişkisinin ayrıcalığı söz konusu olduğunda, meslek ahlaki kurallarına ve mesleki sorumluluk kavramına uygun şekilde, hizmet ve hümanizm ruhuyla icra etmelidir;

- Avukatlık meslek kuruluşlarının temel görevi avukatlık mesleğinin icra edilmesine ilişkin bütün standartlara ve normlara uyulmasını sağlamak, mensuplarını yersiz müdahale veya kısıtlamalara karşı savunmak, avukatlık hizmetlerinden herkesin serbestçe yararlanmasını sağlamak ve adaletin tecellisine hizmet eden diğer kurumlarla işbirliği yapmaktır.

§ Avukatın üstlendiği rolün ve sahip olduğu hakların doğal bir sonucu da, bu rol ve hakların gerektirdiği görevleri yerine getirme yükümlülüğüdür; zira söz konusu hak ve görevler gerek kamu menfaatinin gerekse bireylerin menfaatlerinin korunmasının temel şartlarından.

§ Meslek kurallarına dair bu ilkeler, avukatlık mesleği için geçerli yasalara ve meslek ahlaki kurallarına tabidir.

Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale Des Avocats) yukarıdaki gerekçelerden hareketle avukatlık meslek kurallarına dair aşağıdaki ilkeleri kabul etmiştir:

Avukatın Rolü

Avukatın rolü bütün kişilerin yasalar huzurunda korunmasını sağlamaktır.

Mesleklerini, bir yandan kendilerine emanet edilen menfaatleri korurken, bir yandan da yasaların bilinmesini, anlaşılmasını ve uygulanmasını gözeterek şekilde icra etmek avukatların hakkı ve görevidir.

Avukatın Rolünün Kabul Görmesi

Avukatların rolünün hem toplum hem de yasama, yürütme ve yargı organları tarafından kabul görmesi avukatlar için bir haktır; zira adaletin tecelli ettirilmesinde ve toplumun hayatının düzenlenmesinde bir araç olarak avukatın rolü elzemdir.

Bir yandan en üst ahlak standartlarına ve kültürel normlara göre hareket ederken, bir yandan da verdikleri hizmetlerde kalite ve hakkaniyeti korumak suretiyle bu kabulün idame ettirilmesini sağlamak için ellerinden gelen her şeyi yapmak avukatların görevidir.

Dolayısıyla, tüm yetkili makamlar ve devlet kuruluşları, avukatların kendilerine emanet edilen menfaatleri savunabilmeleri için, müvekkillerine ve ihtiyaç duyacakları belgelere ulaşmalarına her durumda olanak tanımalıdır.

Bağımsızlık

Avukatlar mesleklerini, türü ne olursa olsun hiçbir baskı veya ayrımcılığa maruz bırakılmadan serbestçe ve bağımsızca icra etme hakkına sahiptirler.

Müvekkillerinin menfaatleriyle çelişen başka menfaatlerin varlığı nedeniyle, yapacakları icraatın tarafsızlığına gölge düşürecek durumlara girmekten kaçınmak suretiyle bağımsızlıklarını korumak avukatların görevidir.

Dokunulmazlık ve Adil Yargılanma Hakkı

Avukatlar mesleklerini müdahale veya kısıtlamaya maruz bırakılmadan tam bir mesleki dokunulmazlık içinde icra etme hakkına sahiptirler. Avukatın bürosunda yasaya aykırı olarak arama yapılamaz.

Müvekkillerinin haklarının korunmasını ve müvekkillerinin herhangi bir mahkeme veya bir başka yetkili makam tarafından adilane şekilde yargılanmalarını sağlamak için ellerinden gelen her şeyi yapmak avukatların görevidir.

Yargıçlarla İlişkiler

Mahkemede hazır bulunmaları adilane bir yargılamanın güvencesi olan avukatların yargılama sürecindeki rollerinin öneminin Yargıçlar nezdinde kabul görmesi avukatlar için bir haktır.

Yargıçlarla ilişkilerinde onurlu ve vakur davranmak ve yargı makamının bağımsızlığı için mücadele etmek avukatların görevidir.

Müvekkil Seçme Özgürlüğü

Avukatlar herhangi bir müvekkilin vekaletini üstlenip üstlenmemeye kendi vicdanlarına göre serbestçe karar verme hakkına sahip olup, bir avukatın bir müvekkilin vekaletini üstlenmesi o avukatın fikren ve vicdanen o müvekkilin tarafını tuttuğu şeklinde yorumlanamaz.

Vekaletini mesleki ehliyetle, bağımsız bir şekilde ve ihmalkarlık etmeden yürütemeyeceklerini düşündükleri bir müvekkilin vekaletini üstlenmemek avukatların görevidir.

Avukat-Müvekkil İlişkisinin Ayrıcalığı

Yukarıda ifade edilenler bağlamında, yasalar veya herhangi bir yetkili makam huzurunda avukat-müvekkil ilişkisinin ayrıcalığının herkesçe tanınması ve bu ayrıcalığa saygı gösterilmesi avukatların hakkıdır. Bu ayrıcalık hukuk devletinde avukat ile müvekkil arasındaki ilişkinin temelini oluşturmak ve yurttaşların yasal haklarının korunmasını sağlamak amacıyla düşünülmüş kavramsal bir ilkedir.

Müvekkillerini temsil etmeleri vesilesiyle öğrendikleri her türlü gerçeği ve bilgiyi gizli tutmak avukatların görevidir.

Bilgi Açıklama Yükümlülüğünün Olmaması

Avukatlar mesleklerini icra ederken elde ettikleri bilgileri açıklamaya zorlanmamalıdır.

İnsan hayatı için tehlike arz edebilecek bir faaliyetten haberdar olan bir avukat, söz konusu hayatın korunması için avukat-müvekkil ilişkisinin ayrıcalığının izin verdiği ölçüde elinden gelen her türlü önlemi almalıdır.

Suçla ilgili veya yasa dışı bir faaliyetten haberdar olan bir Avukat, o faaliyete katılmayı haliyle reddetmelidir. Avukat o faaliyete katılmayı reddetse dahi, durumu yetkililere haber vermekle yükümlü olmamalı; ancak, zihninde söz konusu faaliyetin ardında yasa dışı eylemlerin gizlendiğine ve müvekkilinin söz konusu faaliyetten imtina etmeye niyetli olmadığına dair ciddi şüpheler uyandığında derhal o meseleden çekilmelidir.

Baroların Rolü ve Barolar Tarafından Temsil

Bir baroya veya avukatlar birliğine kaydolmak ve avukatları temsil eden ve kendisinin de mensubu olduğu bu kuruluşun koyduğu kuralların mesleği düzenlemesini ve bu kurallara riayet edilmesini sağlamak, bulunulan ülkeye göre, bir avukatın görevi veya hakkıdır.

Baronun, Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Avukatların Rolüne Dair Temel İlkeler'e uyması kaydıyla, baronun bu tür kurallar koyma hakkını kabul etmek ve davranışlarını kendi barolarının ve yetki alanında faaliyet gösterdikleri diğer baroların koyduğu kurallara uydurmak suretiyle söz konusu kurallara riayeti sağlamak avukatların görevidir.

Avukatlık mesleğini temsil edenler, yasa hazırlama, içtihat ve hukuk bilimine katkı sağlayabilmelidir.

Kural Koyma ve Avukatlık Mesleğinin İcrası

Avukatlar mesleklerini kendi ülkelerinin ve topraklarında hizmet verdikleri ülkenin yasaları uyarınca, en uygun gördükleri şekilde, tek başlarına veya ortaklık kurarak icra etme hakkına sahiptirler.

Bir kuruluş bünyesinde meslek icra etmekte olsalar dahi, üstlendikleri vekaletin kişisel ve sırf o vekaletle özgü niteliklerini korumak, avukatların görevidir.

İnternet ve Diğer İletişim Teknolojileri

Bir Avukatın web sitesi, bürosunun bir parçasını teşkil eder.

Firmanın web sitesinin içeriği, avukatlık mesleğini düzenleyen temel prensipler gözetilmek kaydıyla serbestçe oluşturulabilir.

Avukatlar müvekkillerine daha iyi hizmet sunmak için makul ücretler karşılığında kullanılabilen iletişim teknolojilerinden yararlanmalıdırlar. Avukatlar bunu yaparken müvekkilleri ile yapacakları haberleşmenin gizliliğini korumaya özen göstermelidirler.

Ücretler

Verdiği hizmetler karşılığında hakça bir ücret almak avukatın hakkıdır.

Avukatın ücreti sabit bir ücret olabileceği gibi, sağlanan hizmetlere göre de belirlenebilir. Müvekkil kabul ettiği takdirde, vekalet sonunda elde edilen netice de ücretin belirlenmesinde dikkate alınabilir.

Meslek kurallarına uygun şekilde, ekonomik veya mali düşüncelerin ön plana geçmesine izin vermeden, hizmet duygusuyla mesleğini icra etmek avukatların görevidir.

Ücretsiz Vekalet

Yoksul insanlara mümkün olan en iyi savunmayı sağlamak için çaba göstermek avukatların görevidir.

Bu hizmetin verilmesi için gereken fiziki ve mali kaynakların sağlanmasını yetkili makamlardan istemek avukatların görevidir. Kaliteli bir savunmanın yapılamamasına neden olan her şey, bireyin temel haklarının ihlali olarak görülmelidir.

İşbirliği

Avukatların rolünün kabul görmesini sağlamak, meslek ilkelerini ve meslek ahlak kurallarına riayeti güçlendirmek üzere ülke sınırlarını dikkate almaksızın diğer meslektaşlarıyla işbirliği yapmak avukatların hakkı ve bu amaçla diğer meslektaşlarıyla dayanışma içinde bulunmak ise görevleridir.

Avukatlar, Savunma Hakkının Teminat Altına Alınmasına Dair Uluslararası Sözleşme ve Uluslararası Avukatlar Birliği'nin kabul ettiği Savunma Kuralları'nda yer alan ilkeleri gözetmek suretiyle kendi ülkeleri dışındaki müvekkilleri de savunabilirler.

Avukatlık mesleği ile ilgili olarak herhangi bir devlette yürürlükte olan kurallar mesleğin icrası için daha iyi şartlar ve meslek için daha fazla saygınlık sağlıyorsa, söz konusu kurallar bu dokümanda yer alan Meslek Kurallarına Dair İlkeler'e ilave edilebilir.

27 Ekim 2002 tarihinde Sydney'de toplanan Uluslararası Avukatlar Birliği Genel Kurulu'na kabul edilmiştir.